

конструювання речення. Без цього неможливе спілкування в іноземному середовищі. Вивчення фізики та хімії передбачає запам'ятовування багатьох формул і законів.

Слід відзначити, що викладач має стимулювати студентів працювати з інформацією, орієнтованою на запам'ятовування. Для цього викладачеві потрібно креативно підійти до прийомів, які спрямовані на запам'ятовування інформації. Наприклад, викладач має дати посилання на декілька сайтів, де можна знайти відповідну інформацію. Однак при цьому завдання студента полягає не в механічному відтворенні знань з електронної книги чи сайту. Студент повинний самостійно обґрунтувати, чому при відтворенні інформації він віддав перевагу певному сайту, а також висловити свою думку, який саме сайт, на розсуд студента, дає більш вичерпні, чіткі, науково обґрунтовані відповіді. Такий підхід до пошуку й відтворення даних, знань з певної теми є більш доцільним, бо студент не лише тренує пам'ять, а вчиться робити висновки щодо отриманої інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю. Избранные педагогические труды. Москва: Педагогика, 1989. 558 с.
2. Беспалько В. Слагаемые педагогической технологии. Москва: Педагогика, 1989. 192 с.
3. Єфремов С. В. Робота з підручником – метод науково-дослідної роботи студентів. *Роль інновацій в трансформації сучасної науки*. 2017. Ч. 1. С. 29–36.
4. Козлова Г. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с.
5. Кондрашова Л. Процесс обучения в высшей школе. Кривой Рог: КГПУ, 2007. 318 с.
6. Олійник В. Процес трансформації моделі lifelong learning в Україні. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. 2015. Т.2. С.215–224.
7. Семенець С. Методи навчання в системі розвивальної освіти [електронний ресурс]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/15540/1/%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B6%D0%B6%D1%8F.pdf> (дата звернення 27.10.2020).
8. Сухомлинський В. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Київ: Радянська школа, 1976. Т.1. С. 53–205.
9. Харламов И. Педагогика. Москва: Высшая школа, 1990. 575 с.

УДК 378.016:81'243

Максименко Н.В., Іотова І.М., Маджар Н.М.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

РОБОТА З ХУДОЖНІМИ І НЕХУДОЖНІМИ АДАПТОВАНИМИ ТЕКСТАМИ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ

У статті порушується проблема сприйняття іноземними студентами художніх текстів, уведених до програм мовної підготовки слухачів підготовчого факультету/відділення. Пропонується методика роботи над художніми творами різних жанрів з урахуванням рівнів сприйняття – емоційного, коментованого, інтерпретаційного та оцінювального. Звертається увага на принципи та конкретні прийоми роботи з текстом, зокрема на роботу з наочністю, особливо

актуальною для дистанційного навчання.

Ключові слова: текст, художній текст, адаптований текст, сприйняття, підтекст, коментар.

В статье рассматривается проблема восприятия иностранными студентами художественных текстов, введенных в программы языковой подготовки слушателей подготовительного факультета/отделения. Предлагается методика работы над художественными произведениями различных жанров с учетом уровней восприятия – эмоционального, комментированного, интерпретационного и оценочного. Обращается внимание на принципы и конкретные приемы работы с текстом, в частности на работу с наглядностью, особенно актуальной для дистанционного обучения.

Ключевые слова: текст, художественный текст, адаптированный текст, восприятие, подтекст, комментарий.

The problem of foreign students' perception of literary texts from the language training program for students of the preparatory department is raised in the article. The method of work on works of art of various genres is proposed, taking into account the levels of perception – emotional, commented, interpretive and evaluative. Attention is paid to the principles and specific methods of working with text, in particular, to work with clarity, which is especially relevant for distance learning.

Key words: text, artistic text, adapted text, perception, subtext, comment.

У сучасному світі активно розвиваються міжкультурні контакти між державами. Якість і традиції української освіти визначають привабливість України як країни для навчання іноземних студентів, зокрема Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава) залишається лідером у пріоритетах здобувачів вищої освіти з різних країн світу.

Щороку змінюється контингент іноземних слухачів і запити студентів до майбутньої професійної діяльності на батьківщині, що вимагає уваги до адаптації студентства до життя і навчання в іншій країні, а також вдосконалення форм і методів навчальної роботи. Забезпечення якості підготовки іноземних студентів передбачає вирішення низки складних психолого-педагогічних проблем. Навчально-науковий центр з підготовки іноземних громадян є першим ланцюгом у системі навчання майбутніх іноземних спеціалістів. Однією з умов, що забезпечує розвиток особистості здобувача вищої освіти і його адаптації на першому році навчання, є достатній рівень базової підготовки з науково-природничих дисциплін. Як доводить досвід роботи, рівень знань у значної кількості майбутніх студентів є середнім або слабким. Подальша академічна успішність залежить не лише від якості коригування й систематизації знань, отриманих на батьківщині, а й від психологічної та соціокультурної адаптації здобувачів освіти до нових умов життя, навчання й побуту, зокрема раціонального використання часу на аудиторну й самостійну роботу, самообслуговування тощо.

Вирішенню основного завдання підготовки іноземних громадян до вступу у заклади вищої освіти України – якісного оволодіння мовою – сприяє урахування термінів навчання під час укладання робочих навчальних програм та календарних планів.

Зі слухачами, що навчаються протягом десяти місяців, наряду з розвитком усіх видів мовленнєвої діяльності, продуктивними формами роботи є навчання монологічного мовлення, тоді як для слухачів інтенсивного курсу мовної

підготовки – це розвиток діалогічного мовлення, оскільки, за браком часу, скорочується кількість текстів і завдань, читання художніх адаптованих текстів, а перевірка розуміння прочитаного відбувається у тестовій формі чи у форматі бесіди (запитання-відповідь).

Метою даної статті є висвітлення аспектів роботи з художніми і нехудожніми адаптованими текстами у процесі мовної підготовки іноземних громадян на початковому етапі, зокрема в умовах дистанційного навчання.

У першому семестрі для формування навичок читання використовуються навчальні тексти підручника «Друг» [4]. Застосовуючи принципи диференціації й індивідуалізації навчання, більш вмотивованим і здібним до вивчення іноземної мови слухачам додатково пропонуються тексти з підручника Е.В. Вітковської [6]. У другому семестрі навички читання розвиваються й вдосконалюються шляхом аудиторної роботи під керівництвом викладача й самостійного опанування текстів навчального посібника [3], який містить різножанрові адаптовані художні тексти. Синтез навчального й виховного у текстах з різних національних літератур уможлиблює ознайомлення іноземних слухачів з культурою, традиціями і звичками народів світу. Водночас тематика текстів сприяє зацікавленню слухачів та формуванню в них бажання читати мовою, що вивчається.

Головним принципом добору текстів є концентричний – від простого до складного. В адаптованих текстах має бути цікавий сюжет, який викликає мотивацію до читання, а невеликий обсяг творів дозволяє запам'ятати та переказати прочитане, тобто засвоїти стандартні мовні блоки. Усі тексти можуть використовуватися для формування вмінь і навичок читання, аналізу, переказу від дійової чи третьої особи, домашнього читання, бесід, усних та письмових переказів. Тематика більшості текстів спонукає слухачів до обговорення порушених питань, бесід на морально-етичні теми, тим самим реалізується виховна мета навчання.

Навчання мови на початковому етапі за текстоцентричним принципом уможлиблює ефективне використання особливостей художнього тексту, на які вказує Ю.М. Лотман: «Художній текст має важливу особливість. Він видає різним читачам різну інформацію – кожному в межах його розуміння, він же дає читачеві мову, на якій можна засвоїти подальшу порцію знань при повторному читанні» [7, с. 35].

Важливим етапом читання тестів є словникова робота, що передує власне читанню й забезпечує розуміння прочитаного. Передтекстові завдання посібника [3], містять нові лексеми, складні для розуміння слова й словосполучення. Післятекстові завдання спрямовані на формування навичок уживання лексики в правильних граматичних формах, тестові завдання для перевірки розуміння тексту, запитання за змістом і творчі вправи, що передбачають розвиток мовленнєвих навичок. Принцип повторюваності типових завдань від тексту до тексту сприяє автоматизації навичок роботи. Під час проведення поетапних контролів у другому семестрі, коли перевіряється не тільки техніка читання й розуміння змісту тексту, а й рівень сформованості навичок усного й письмового мовлення за заданою темою, слухачі переповідають тексти від імені різних дійових осіб.

Традиційне заняття з читання навчальних текстів чітко структуроване й передбачає виконання дотекстових завдань, знайомство з текстом, післятекстові завдання (питання до тексту, тести на розуміння змісту, обговорення життєвих ситуацій з особистого досвіду тощо). Найскладнішим (але водночас і найцікавішим

для більшості слухачів) є завдання переказати текст дійових осіб (як істот, так і неістот). Так, наприклад, під час вивчення граматичної теми «Дієслова руху», слухачі читають текст «Объяснение в любви» і переказують його від імені Оксани, Вахтанга, офіціанта, ліфту; текст «Марьяша» - від імені Мар'яші, інженера, соняшників; текст «Живая шляпа» – від імені Володі та Вадика, капелюха, кошеняти Васьки; текст «О чём думает марабу» – від імені хлопчика Тимофія, мами хлопчика, його дядька, птаха марабу тощо. Розподіл ролей проводиться з урахуванням статі, щоб слухачі могли практикувати не лише граматичні форми, властиві їхній гендерній приналежності, а й протилежні.

Під час роботи над текстами, особливо при дистанційному навчанні, великого значення набуває наочність. Навчальні презентації, створені для семантизації лексики до кожного тексту, яскраво унаочнюють найбільш уживані лексеми, впливаючи на емоції. Слова, семантизовані наочним методом якнайдовше залишаються в пам'яті. Із засобів художньо-образотворчої наочності оптимальними є візуальні словники, в яких лексика групується за тематичним принципом, а малюнки відтворюють не лише окремі предмети, але й ті самі предмети у зоровому контексті, тобто як сюжетні малюнки. Вибір сюжетних малюнків або репродукцій визначається мовленнєвою темою уроку й змістом текстів, що сприяє створенню зорових постатей героїв, відтворенню їхнього побуту, історичних обставин тощо, допомагає слухачам точніше зрозуміти текст і розширює красназвачі знання. Робота з сюжетним малюнком може випереджати або завершувати читання тексту, що визначається метою уроку, змістом і складністю прочитаного твору. Ця робота, на наш погляд, є чи не найголовнішою в мовній підготовці іноземних слухачів, тому що вона формує в них вміння адекватного сприйняття та розуміння мовних особливостей повідомлень, текстів. Сміслові сприйняття слухачами текстової інформації, точність і повнота розуміння демонструють результативність їхньої мовної підготовки на кожному етапі навчання й в цілому.

Використання на заняттях і в позааудиторній роботі художніх і нехудожніх текстів різної жанрово-стильової належності має позитивний вплив на формування вмінь і навичок сприйняття і розуміння мовних особливостей. Адекватне розуміння тексту дає повне сприйняття його змісту. Художній текст – це діалог автора і читача. І саме читач і його сприйняття тексту є кінцевим ланцюжком художньої комунікації. Художній текст має величезний потенціал емоційного впливу на своїх читачів, що посилює їхню пізнавальну активність і, найголовніше, допомагає засвоїти явище контексту, а це, передовсім, зумовлює рівень розуміння тексту та його інтерпретації. Якщо зміст тексту висловлений іншими мовними засобами – це свідчить про його повне розуміння, а якщо відтворення тексту досягнуто шляхом дослівного переказу, це свідчить про сформованість механізмів запам'ятовування, а не про глибоке розуміння. Висновок про ступінь розуміння або нерозуміння тексту можна робити за реакцією слухача на допоміжні питання й бесіду щодо первинного сприйняття змісту.

Існують різні концепції розуміння художнього тексту. За теорією С. О. Васильєва [5], перший рівень розуміння ставить перед слухачем проблему емоційного змісту художнього тексту – «гарний», «поганий», «веселий», «лячний» та ін. М. М. Бахтін писав [2], що на першому етапі читач може зрозуміти в тексті тільки те, що посилено йому в межах життєвого досвіду, рівня культури. Але саме це дозволяє йому повніше і глибше зрозуміти текст на наступному етапі. Другим,

більш глибоким рівнем розуміння художнього тексту є коментар. «Коментар – сателіт тексту», – вважає С. О. Рейсер [9]. Коментар підпорядкований тексту й повинен допомогти читачу зрозуміти його. Зрозуміти художній текст – це значить не тільки вміти переказати його зміст іншими мовними засобами, але й прокоментувати його. Так, у тексті «Ночь для счастья» читачеві потрібно бути дуже уважним, щоб не переплутати жінку й кішку, тому коментар тут стає доречним.

Третій рівень розуміння передбачає інтерпретацію художнього тексту. Завдання читача в оволодінні глибинними пластами суті твору, в розумінні замислу автора, зокрема того, що автор не зміг або не захотів сказати прямо. Наприклад, пропоновані нами текст О. Генрі «Останній листок», казка Антуана де Сент Екзюпері «Маленький принц». На четвертому рівні розуміння тексту постає питання про співвідношення розуміння й оцінки. Неможливо зрозуміти текст поза системою цінностей і оцінок: істина – неправда, добро – зло, прекрасне – бридке та ін. Формуванню навичок оцінювання дій героїв і свого ставлення до них сприяє робота з такими текстами як «Нужно помогать каждому», «Верность», «Праздничный обед», «Отец и сын» [3] та ін.

Теорія рівнів розуміння художнього тексту передбачає, що прочитаний текст може бути зрозумілим, але поверхово чи однобічно. Ось чому концепція багаторівневої моделі розуміння художнього тексту визначається як методологічна основа для забезпечення активної творчої діяльності слухачів у роботі з художніми та нехудожніми адаптованими текстами у процесі мовної підготовки іноземних громадян на етапі підготовки до вступу у заклади вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акишина А.А., Коган О.Е. Учимся читать. Для преподавателя русского языка как иностранного / А.А. Акишина, О.Е. Коган. – М.: Русские языковые курсы, 2004. – 256 с.
2. Бахтин М.М. Этика словесного творчества. / М.М. Бахтин. – М.: Искусство, 1979. – 200 с.
3. Богиня Л.В., Варава С.В. Учимся читать и говорить: учебное пособие для иностранных студентов подготовительных факультетов и студентов 1-2 курсов англоязычной формы обучения / Л.В. Богиня, С.В. Варава. – Харьков: ДИСА ПЛЮС, 2020. – 116 с.
4. Варава С.В. Друг: Русский язык для начинающих: учебное пособие для студентов-иностранцев. Основной курс. В двух частях. Часть 1 / С.В. Варава, Э.Н. Джурко, И.П. Петренко / под ред. И.П.Зайцевой - 4-е изд., доп. – Х.: ХНУ имени В.Н.Казарина, 2014. – 292 с.
5. Васильев С.А. Синтез смысла при создании и понимании текста. / С.А. Васильев – К.: Наукова думка, 1988. – 315 с.
6. Витковская Э.В. и др. Русский язык: Учебник для иностранных студентов подготовительных факультетов / Э.В. Витковская, Э.К. Горлова, Г.Е. Маевская и др. – Х.: Мир детства, 2002. – 320 с.
7. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. / Ю.М. Лотман. – М.: Искусство, 1980. – 158 с.
8. Мисири Г.С. Использование наглядности на начальном этапе обучения русскому языку. / Г.С. Мисири. – М.: Русский язык, 1981. – 145 с.
9. Рейсер С.А. Текстология. / С.А. Рейсер. – М.: Наука, 1990. – 415с.

10. Щукин А.Н. Методика использования аудиовизуальных средств (при обучении русскому языку как иностранному в вузе). / А.Н. Щукин – М.: Русский язык, 1981. – 120 с.

УДК 378.046-021.68:616.31:37.018.43:004-021.272

Максименко А.І., Шешукова О.В.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
ПОРІВНЯЛЬНИЙ ОГЛЯД НАЙБІЛЬШ ВІДОМИХ ПЛАТФОРМ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ
ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Системи дистанційного навчання відрізняються не тільки функціоналом, але і тим, які проблеми вони можуть вирішити. Кожен сервіс відповідає конкретним цілям, тому будь-яка обрана для організації дистанційного навчання платформа буде мати свої переваги і недоліки. Зручність використання платформи залежить від ступеня її адаптації до потреб користувача і вміння використовувати всі існуючі можливості і функції системи.

Ключові слова: дистанційне навчання, система дистанційної освіти, лікар-інтерн, лікар-курсант, лікар-стоматолог.

Distance learning systems differ not only in functionality, but also in the way of solving the probable problems. Each service has specific goals, so any chosen platform for distance learning would have its own advantages and disadvantages. The ease of using the platform depends on the degree of its adaptation to the needs of the user and the ability to use all the existing capabilities and functions of the system.

Key words: distance learning, distance education system, intern, doctor on training courses, dentist.

Системы дистанционного обучения отличаются не только функционалом, но и тем, какие проблемы они могут решить. Каждый сервис отвечает конкретным целям, поэтому любая выбранная для организации дистанционного обучения платформа будет иметь свои преимущества и недостатки. Удобство использования платформы зависит от степени ее адаптации к потребностям пользователя и умение использовать все существующие возможности и функции системы.

Ключевые слова: дистанционное обучение, система дистанционного образования, врач-интерн, врач-курсант, врач-стоматолог.

Активне впровадження сучасних технічних засобів в систему освіти докорінно змінило підхід до освітнього процесу в ЗВО у багатьох країнах світу, включаючи й Україну. Набули широкого поширення нові форми навчання, одне з яких - дистанційне навчання. Нові вимоги до знань, стрімкий розвиток інформаційних технологій, поява нових методик навчання - все це вимагає ретельного перегляду підходу до системи освіти, яка повинна максимально використовувати доступні телекомунікаційні, інформаційні та педагогічні технології [1].

На сьогоднішній день дистанційна освіта може розглядатися як інноваційна форма навчання, яка дозволяє отримувати знання через інтернет під контролем викладача.

Головною особливістю дистанційного навчання є можливість отримання освітніх послуг лікарями-інтернами і лікарями-курсантами без відвідування